

רשומות

הצעות חוק

30 באוקטובר 2000

2923

א' בחשון התשס"א

עמוד

- 26 הצעת חוק יסוד: הממשלה (תיקון מס' 10) (הצגת הממשלה לאחר 30 יום)
- 26 הצעת חוק תקציב הפעילות הציבורית של בן הזוג של נשיא המדינה ובן הזוג של ראש הממשלה, התשס"א-2000
- 27 הצעת חוק זכויות קרבנות עבירה, התשס"א-2000
- 31 הצעת חוק איסור מניעת כניסה לפאבים, מסעדות ומועדונים, התשס"א-2000
- 32 הצעת חוק איסור הפליה במקום בידור, התשס"א-2000

מתפרסמות בזה הצעות חוק של חברי הכנסת מטעם וערת החוקה חוק ומשפט של הכנסת:

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 10) (הצגת הממשלה לאחר 30 יום)*

חוק מס' 14 .1 בחוק-יסוד: הממשלה, בסעיף 14(א), במקום "תוך 45 ימים" יבוא "בתוך 35 ימים".

דברי הסבר

(סעיף 32 לחוק היסוד). בתקופה זו נדרשות לעתים החלטות לטווח ארוך שמן הראוי שהממשלה החדשה תקבלן. מוצע על כן לקצר את משך הזמן הניתן לראש הממשלה הנבחר להציג את ממשלתו, מה גם שלפי שיטת הבחירות הנוהגת כיום ידוע מראש מיהו ראש הממשלה הנבחר ודי ב-35 ימים כדי שיוכל להרכיב את ממשלתו.

סעיף 14 לחוק-יסוד: הממשלה (להלן - חוק היסוד) שענינו תחילת כהונה, קובע כי הנבחר לראש הממשלה יחייב בפני הכנסת ויציג את ממשלתו בתוך ארבעים וחמישה ימים מיום פרסום תוצאות הבחירות.

בתקופה זו שבין הבחירות לבין תחילת כהונתה של הממשלה החדשה ממשיכה לכהן הממשלה היוצאת

חבר הכנסת אופיר פינס-פז

הצעת חוק מס' 547/פ: הועברה לוועדה ביום כ' באדר ב' התש"ס (27 במרס 2000).
ס"ח התשנ"ב, עמ' 214; התשנ"ט, עמ' 258.

הצעת חוק תקציב הפעילות הציבורית של בן הזוג של נשיא המדינה ובן הזוג של ראש הממשלה, התשס"א-2000*

1. לרשות בן הזוג של נשיא המדינה ובן הזוג של ראש הממשלה יועמד תקציב למימון פעילותו הציבורית, כפי שייקבע בסעיף תקציב נפרד בחוק תקציב שנתי, כמשמעותם בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.

2. פעילותו הציבורית של בן הזוג של ראש הממשלה לא תנוהל מבנין משרד ראש הממשלה.

דברי הסבר

סעיף 2 מוצע לקבוע כי פעילותו הציבורית של בן הזוג של ראש הממשלה לא תנוהל מבנין משרד ראש הממשלה שממנו מנהל ראש הממשלה את עניני המדינה.

ביצועה של הצעת חוק זו כרוך בהוצאה תקציבית. הסכום ייקבע על ידי הכנסת בכל שנה, במסגרת חוק התקציב השנתי.

חבר הכנסת סילבן שלום

סעיף 1 בן הזוג של נשיא המדינה ובן הזוג של ראש הממשלה הם דמויות ציבוריות וככאלה מן הראוי שיקבלו תקציב וסיוע בביצוע תפקידיהם הציבוריים השונים.

מוצע על כן בחוק להעמיד תקציב נפרד לבני הזוג של נשיא המדינה וראש הממשלה לצורך מימון פעילותם הציבורית.

הצעות חוק מס' 1335/פ ו-1336/פ: הועברו לוועדה ביום י"ב באייר התש"ס (17 במאי 2000).
ס"ח התשמ"ה, עמ' 60; התש"ס, עמ' 99.

הצעת חוק זכויות קרבנות עבירה, התשס"א-2000*

פרק א': עקרונות כלליים

1. חוק זה מטרתו לעגן את זכויותיו של קרוב עבירה, ולהגן על כבודו, שלמות גופו ומקניינו.
2. חוק זה יחול על עבירות שנעברו בתחומי מדינת ישראל, ועל עבירות שלבית משפט ישראלי יש סמכות לדון בהן.
3. בחוק זה -
"בן זוג" - לרבות ידוע בציבור, שלפני מות קרוב העבירה גר יחד עמו וניהל עמו משק בית משותף במשך שנתיים לפחות;
"בן משפחה" - בן זוג, הורה או בן זוג של הורה, בן או בת;
"עבירה" - עבירה המנויה בתוספת;
"הפוגע" - חשוד, נאשם, או מי שהורשע בביצוע עבירה נגד קרוב העבירה;
"קרוב עבירה" - אדם שנפגע כתוצאה מעבירה, לרבות בני משפחה של מי שהעבירה גרמה למותו ולמעט הפוגע;
"רשויות מוסמכות" - רשויות המדינה או שירות סיוע שקבע השר;
"השר" - שר המשפטים.

דברי הסבר

החוק המוצע נגזר מעקרונות חוקייסודי: כבוד האדם וחירותו. במהלך השנים האחרונות, כתוצאה מעלייה כאחוזי הפשיעה, וההכרה בהיקף השפעת הפשיעה על חיי הפרט, קיימת בעולם מגמה של הכרה בזכויות קרבנות עבירה ועדים. כיום, במרבית מדינות העולם קיימת מודעות לזכויותיהם של קרבנות עבירה, ומדינות רבות (ארה"ב, קנדה, אוסטרליה, בריטניה, גרמניה ועוד) מעניקות לקרבנות עבירה זכויות שונות - כדוגמת הזכות למידע אודות ההליך הפלילי, הזכות לתמיכה, הזכות לפיצוי, הזכות להגנה ועוד.

הכרה בזכויות הקרוב אף מעוגנת בהצהרת האומות המאוחדות בדבר עקרונות הצדק הבסיסיים למען קרבנות פשע וניצול כוח שנתקבלה בשנת 1985. ההצהרה קוראת למדינות ליצור תשתית חוקית ומינהלית במטרה להגדיל את השתתפות הקרבנות בהליך המשפטי ולהעניק להם סיוע והגנה, ככל שאלה יידרשו.

"בזמנו נשכח לא אחת, כי כבוד האדם הוא לא רק כבודו של הנאשם אלא גם כבודו של המתלונן, הער, הקורבן; ההגינות בהליך, אשר אחריה אנו תרים, היא לא רק של המתלונן, הער, הקורבן; ההגינות בהליך אשר אחריה אנו תרים היא לא רק הגינות כלפי הנאשם אלא גם כלפי מי שמבקש עזרתה של החברה כדי שתסיק מסקנות מהשפלתו וביזויו כאדם... (הנשיא שמגר, ד"פ 3750/94 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(4) 621, בעמ' 630).

הצעת חוק זו מטרתה להסדיר בחוק את מעמדו של קרוב העבירה, כבודו וזכויותיו.

הצעת החוק היא פרי יוזמה משותפת של ארגונים הכוללים את איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית, בזכות - המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלות, המועצה הלאומית לשלום הילד, ועד משפחות נרצחות ונרצחים, פורום מנהלות המקלטים לנשים מזכות, פרויקט ליווי נפגעות עבירות מין בהליך הפלילי ושדולת הנשים בישראל.

* הצעת חוק מס' 807/כ; הועברה לוועדה כיום י"ג בטבת התשס"א (22 בדצמבר 1999).

4. מתן זכויות לקרבנות עבירה ייעשה -

- (1) תוך שמירה על כבודם וחירותם והגנה על פרטיותם;
- (2) באיכות נאותה, ובתוך זמן סביר;
- (3) תוך הקפדה, של כל הרשויות הנוגעות בהליכים הפליליים כנגד הפוגע, שהקרבתן יוכל לממש את זכויותיו לפי חוק זה;
- (4) באורח שוויוני ובהתאם לצורכיהם המיוחדים לפי הענין.

5. קרבן עבירה שהוא קטין או אדם עם מוגבלות זכאי למימוש זכויותיו לפי חוק זה, בדרך הנותנת מענה הולם לצרכיו המיוחדים ותוך ביצוע ההתאמות הנדרשות בניסיונות הענין; התאמות לאדם עם מוגבלות ייעשו לפי העקרונות וההגדרות שבחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות, התשנ"ח-1998.

6. המדינה אחראית לביצוע פעולות למימוש זכויותיו של קרבן עבירה לפי חוק זה. אחריות המדינה

דברי הסבר

החיים בה. המדינה לא הצליחה למלא את חובתה כלפי קרבן העבירה הפלילית, קרו: לשמור על ביטחונו האישי. כתוצאה מכישלונה של המדינה למלא את חובתה זו, על המדינה לדאוג, לכל הפחות, לשלמו של אותו אדם לאחר שהפך לקרבן, לתמוך בו, לסייע לו, לשקמו, להגן עליו ולפצותו במידת הצורך. אי מילוי חובתה של המדינה כלפי הקרבן עלול לפגום בתפקודו החברתי, ובאינטרסים חברתיים רחבים.

זכויות קרבן עבירה הן חלק ממערך כולל של זכויות אדם. מן הראוי כי זכויות אלה ידורו בכפיפה אחת עם זכויות הנאשם בהליך הפלילי.

יצוין כי נפגעי פעולות איבה ונפגעי תאונות דרכים מטופלים כיום על פי חוק, ואין הצדקה להבחנה ביניהם לבין קרבנות העבירה הפלילית.

יהודית קרפ, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (תפקידים מיוחדים) כתבה בשנת 1987 במסמך שענינו קרבנות עבירה:

"קרבנות העבירה הם בניה החורגים של מערכת אכיפת החוק והם חשים מנוצלים, מרוקנים כ"מוצג עדות" ונעזבים. תחושתם זו מתחזקת בעובדה שההכרה בצורך לספק גם להם שירותי ייעוץ משפטי או אחר טרם קנתה לה אחיזה. רשויות אכיפת החוק פועלות מתוך מסורת של התמקדות בעבריו ובשמירה על זכויותיו. השגת שיתוף הפעולה של קרבן העבירה, החיונית לפעולה יעילה ותקינה של מערכת אכיפת החוק, עשויה להיות מושגת רק מתוך היערכות לראיה מהודשת, המביאה בחשבון את מצוקתו ואת צרכיו, ואת מחויבות המערכת לסייע לו."

במצב הקיים כיום במדינת ישראל קרבנות עבירה הם חסרי מעמד ואינם זוכים כלל להכרה מצד המדינה בהם. העדר הכרה חקיקתית, עד כה, בזכויות קרבנות עבירה בישראל הביא ליצירת "קרבנות משנית", טראומה שניה לקרבן. המיתוספת לפגיעה הישירה מן העבירה. נוסף על הטראומה הראשונית שממנה סובלים קרבנות עבירה, נובעים קשייהם משלוש סיבות עיקריות:

- חוסר ידע והיכרות עם ההליך הפלילי, היוצר מצב של חרדה, חוסר ודאות ואין אונים;

- העדר מעמד לקרבן שאינו צד להליך הפלילי המתנהל בין המדינה לבין הנאשם;

- העדר סיוע שיקומי ו/או טיפולי מצד המדינה, המותיר את הקרבן יחידי מול מצוקת הטראומה. כתוצאה מכך, חשים קרבנות רבים כי הם נשכחים ונזנחים.

הניסיון מלמד כי מרבית הבעיות יכולות לבוא לידי פתרון כאשר לקרבן ולמשפחתו יש היכולת לקבל באופן מהיר וישיר מידע לגבי מהות ההליך הפלילי על כל שלביו. אפשרות לקבלת טיפול והיכולת להביע את עמדתו בפני הרשויות המטפלות.

ככלל במצב הקיים, קרבנות רבים אינם מתלוננים. ההערכה היא כי רק אחת משש נשים מוכות ורק אחת מעשר נשים שהותקפו מינית - מתלוננות במשטרה. כמו כן, על פי מחקרים שנערכו בעולם, רק אחד מתוך שבעה מקרים של התעללות בילדים מדווח לרשויות. לו היו קרבנות עבירה זוכים לתמיכה, לליווי ולסיוע במסגרת ההליך, היה מספר התלוננות עולה לאין ערוך, דבר אשר היה מגביר את אכיפת החוק.

המדינה היא מסגרת חברתית האמונה על הגנתם ושמירת שלומם, ביטחונם, כבודם ורכושם של הפרטים

¹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 152.

פרק ב': זכויות הקרבן בהליך הפלילי

זכויות

7. (א) קרבן העבירה זכאי -

- (1) להגנה מפני הפוגע ושלוחיו;
- (2) לחיסיון על פרטיו האישיים ולהגנה על פרטיותו;
- (3) לקבל מירע -
 - (א) מאת הרשויות המוסמכות - לגבי זכויות הקרבן לפי חוק;
 - (ב) לגבי פעולות המשטרה, המחלקה לחקירות שוטרים, המשטרה הצבאית החוקרת וגופים חוקרים אחרים, והליכי המשפט בענין העבירה או הפוגע;
 - (ג) לגבי דבר קיום מועדו של כל דיון בענינו של הפוגע והחלטות שהתקבלו בענינו לרבות -
 - (1) החלטה על מעצר, שחרור ממעצר של הפוגע, או הטלת תנאים מגבילים עליו;
 - (2) החלטה בדבר הגשת כתב אישום או הימנעות מהגשת כתב אישום נגדו;
 - (3) דיון והחלטה בהליך הפלילי והמשמעותי המתנהל נגד הפוגע;
 - (4) תחילת מאסרו של הפוגע או שחרורו ממאסר, יציאתו לחופשה, קיצור הליך, חנינה, קציבת מאסרו ותנאי שחרורו;
 - (5) יציאתו של הפוגע לחופשה, שחרורו ותנאי שחרורו ממוסד טיפולי;
 - (ד) לגבי בריחה ממשמורת חוקית של הפוגע;
 - (ה) לגבי שירותי סיוע ותמיכה בקהילה.
- (4) שההליכים הנוגעים לעבירה ינוהלו בתוך פרק זמן סביר, כדי שיימנע מקרבן העבירה עינוי דין;
- (5) לעיין בחומר החקירה שבידי המשטרה, או הפרקליטות, או הגופים המפורטים בפסקה (3) לצורך הגשת ערר לפי סעיף 64 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982²;

ר ב ר ו ה ס ב ר

עלות ביצוע החוק מוערכת בכ"מ 16 מיליון ש"ח לפחות.

הצעת חוק זו אינה כוללת בשלב זה את הזכויות לקבלת שירותי סיוע ופיצויים מאת המדינה כפי שנכללו בנוסח הצעת החוק שעבר בכנסת בקריאה טרומית, זאת על פי בקשת משרד המשפטים.

חוק זה בא לעגן את הזכויות של קרבנות עבירה לרבות את הזכות לכבוד, לפרטיות ולהגנה מפני פגיעה נוספת; הזכות לקבלת כל מידע הקשור להליך הפלילי המתנהל נגד הפוגע; הזכות להיות שותף להחלטות המתקבלות במסגרת הליכי החקירה והתביעה המתנהלים נגד הפוגע.

² ט"ח התשמ"ב, עמ' 43.

(6) להיות מלווה על ידי אדם לפי בחירתו, בכל שלבי חקירתו וניהול ההליך הפלילי נגד הפוגע;

(7) להשמיע את דברו לפני הגורמים שלהלן, לפי בחירתו, בעצמו או באמצעות אחר, בעל פה או בכתב, או בדרך של הגשת תסקיר על מצבו, שנערך בהסכמתו על ידי גורם מוסמך; דברי הקרבן יהוו שיקול בהכרעה של כל אחד מאלה:

(א) בית המשפט - בעת דיונים בענין מעצרו, שחרורו, קביעת תנאים מגבילים לשחרורו וגזירת דינו של הפוגע או בעת דיון בענין הסדר טיעון עם הפוגע;

(ב) היועץ המשפטי לממשלה או קצין משטרה - לפני ההחלטה על סגירת התיק הפלילי, החלטה שלא להגיש כתב אישום נגד הפוגע, או החלטה על עיכוב הליכים;

(ג) היועץ המשפטי לממשלה - לפני גיבוש הסדר טיעון עם הפוגע;

(ד) ועדת שחרורים כמשמעותה בחוק העונשין, התשל"ז-1977³ - לפני החלטה על שחרור מוקדם של הפוגע ממאסר;

(ה) נשיא המדינה - לפני ההחלטה על מתן חנינה או קציבת מאסר של הפוגע.

(ב) היה קרבן העבירה בן משפחה של מי שהעבירה גרמה למותו מוקנת הזכויות לפי סעיף קטן (א)-

(1) לבן זוגו של מי שהעבירה גרמה למותו;

(2) לילדיו;

(3) להוריו.

8. (א) הוראות סעיפים 22 ו-23 לחוק לתיקון סדרי הדין (חקירת עדים), התשי"ח-1957⁴, יחולו על עדותו של קרבן עבירה לפי חוק זה.

(ב) בהליך חקירה במשטרה לא ייחקר קרבן עבירה על עברו המיני, אלא באישור קצין משטרה בדרגת סגן ניצב ומעלה.

איסור חקירה בדבר עברו המיני של קרבן העבירה ועדות שלא בפני הנאשם

9. לא ייחקר קרבן העבירה בטרם הובטח שלומו הגופני והנפשי.

הבטחת שלומו של הקרבן

10. השר ממונה על ביצועו של חוק זה.

ביצוע

פרק ג': תיקונים שונים

11. בחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב-1982, אחרי סעיף 65 יבוא:
"מתן החלטה 65א. היועץ המשפטי לממשלה ימסור למתלונן את החלטתו בערר לא בערר יאוחר משישה חודשים מיום הגשתו."

תיקון חוק סדר הדין הפלילי

12. בחוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד-1984⁵, בסעיף 68(ב), אחרי פסקה (e) יבוא:

תיקון חוק בתי המשפט

³ סי"ח התשל"ז, עמ' 226.

⁴ סי"ח התשי"ח, עמ' 16.

⁵ סי"ח התשמ"ד, עמ' 198.

"(9) לבקשתו של קרבן עבירת מין או אלימות: סירוב לבקשת קרבן כאמרו יהיה מטעמים מיוחדים שיירשמו."

תוספת

(סעיף 3)

עבירות שבפרק ו' בחוק העונשין, התשל"ז-1977, כלהלן:

בסימן א', סעיפים 298, 300, 302, 304, 305 ו-307;

בסימן ד', סעיפים 327, 329, 330, 333, 335, 336 ו-337;

בסימן ה', סעיפים 345, 346, 347, 348(א), 348(ב), 348(ד) ו-351;

בסימן ו', סעיפים 368 ו-368ב;

בסימן ז', סעיפים 369, 370, 371, 372, 373 ו-374;

בסימן ח', סעיף 382.

חברי הכנסת: יעל דיין, אבשלום וילן, נעמי חזן, מוחמד כנעאן,
ציפי לבני, לימור לבנה, סופה לנדבר

הצעת חוק איסור מגיעת כניסה לפאבים, מסעדות ומועדונים, התשס"א-2000*

הגדרות	1. בחוק זה -
"פאב", "מסעדה" - מקום שבו נאספים בני אדם למטרת בילוי באכילה ושתייה;
"מועדון" - מקום שבו נאספים בני אדם למטרת בילוי בריקודים, שתייה ופעילות חברתית.
איסור מגיעת כניסה לפאבים, מסעדות ומועדונים	2. לא תימנע כניסתם של אנשים לפאבים, מסעדות ומועדונים מחמת מינם, נטייתם המינית, מעמדם האישי, גזעם, דתם, לאומיותם, ארץ מוצאם, השקפתם או מפלגתם, אלא אם כן הדבר מתחייב מאופי המקום או האירוע.
עונשין	3. העובר על הוראות חוק זה, דינו - קנס.
ביצוע ותקנות	4. שר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה.

דברי הסבר

מוצע למנוע מצב זה שבשלו נמנעת מאנשים הכניסה לפאבים, למסעדות ולמועדונים בגלל ההפליה.

במקומות רבים מונעים מאנשים להיכנס לפאב, מסעדה או מועדון בגלל הפליה הנובעת מחזותם של אותם אנשים או עקב השתייכותם העדתית או הלאומית.

חבר הכנסת אופיר פינס-פז

* הצעת חוק מס' 1490/0: הועברה לוועדה ביום ב' בסיון התשס"א (5 ביוני 2000).

הצעת חוק איסור הפליה במקום בידור, התשס"א-2000*

הגדרות	1. בהזק זה -
	"מקום בידור" - מועדון לילה, דיסקוטק, בית קולנוע, אולם תיאטרון וכל בית עסק אחר שעיקר עיסוקו בקיום מופעי בידור ושמחות;
	"בעל מקום בידור" - אדם אשר מנהל מקום בילוי, או אחראי על הפעלתו, או בעליו, או שוכר, או מחזיק את מקום הבילוי.
איסור הפליה	2. לא תוגבל כניסתו של אדם למקום בידור על רקע השתייכותו לדת, גזע, לאום, מין, עדה, אורח חיים, מקום מגורים או מוצא.
עונשין	3. בעל מקום בידור, שעבר על הוראות חוק זה, דינו - מאסר שנתיים.
ביצוע ותקנות	4. שר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע לאסור על הפליה בכניסה למקומות בידור ולקנוס את בעל מקום הבידור שאחראי על ההפליה.

במציאות הקיימת כיום, ישנה הפליה בכניסה למקומות בידור, בכך שמונעים מאנשים מסוימים להיכנס למקום, הפליה זו אינה מתאימה למדינת ישראל כמדינה דמוקרטית.

חברי הכנסת: אלי בן מנחם, מקסים לוי, ויצמן שורי

* הצעת חוק מס' פ/1511: היעברה לוועדה ביום ב' בסיון התש"ס (5 ביוני 2000).